Länsstyrelsen
Örebro län

Bilaga 2, Skötselplan

Datum
2026-11-11

Diarienummer
334-2026

Skötselplan för naturreservatet Jordan i Hällefors kommun

Reviderad i samband med utvidgning 2026

Västra delen med en av alla mindre stigar som finns i området. Foto: Jessica Wiener Bösel.

Skötselplanen utgör bilaga 2 till reservatbeslutet.

Skötselplanen är upprättad av Jessica Wiener Bösel och Rolf Wedding.

Allmän del

Geografiskt läge

Naturreservatet Jordan ligger i Hällefors kommun, cirka 1 km öster om Grythyttans tätort. Reservatet omfattar fastigheterna Grythyttan 6:276, Grythyttan 3:20 samt del av Grythyttan 6:358, Grythyttan 6:408 och Grythyttan S:4.

Geologiska förhållanden

Naturreservatet ligger omkring 180 – 190 meter över havet och hela området är beläget över högsta kustlinjen.

Berggrunden i reservatet utgörs i norra och östra delen av svart skiffer som är en sedimentär bergart medan de västra delarna utgörs av metabasit som är en omvandlad basisk bergart.

Jordarter nordväst om Breviksvägen består i huvudsak av isälvssediment och grusavlagringar från en del av Grythytteåsen. I denna del finns ängsytor och en grandominerad åsbarrskog med stora inslag av tall och en del löv. Sydöstra delen av naturreservatet utgörs av morän medan Jordanmossen och skogsdelarna runtomkring mossen ligger på torvjordar.

Historisk markanvändning

Häradskartan från mitten av 1800-talet och ekonomiska kartan från 1950-talet visar att större delen av naturreservatet utgjorts av skogsmark och myrmark. Enligt häradskartan har mindre delar varit odlingsmark som då brukades antingen som åkermark eller med slåtter. Sedan mitten av 1990-talet har dessa ytor hävdats med slåtter. Även två mindre ytor i kanterna av det som idag är barrskog mellan ängsytorna nyttjades tidigare som åkermark.

En liten del nordost om parkeringsplatsen nyttjades också som ängsmark enligt häradskartan. På nutidens topografiska kartor är den här ytan registrerad som betesmark och har troligtvis brukats som detta fram till 1950-talet då Breviksvägen anlades och delade upp betesmarken. De senaste 40 åren har den här mindre delen som nu ligger i reservatet hävdats med röjning och bränning.

Naturförhållanden

Allmänt

Området är trots dess begränsade yta mångfacetterat och innehåller flera olika typer av skogsbiotoper, myrmarker och hävdade miljöer. Variationen av biotoper, skogens höga ålder, dess varierade struktur och en tämligen rik förekomst av död ved samt förekomsten av sand och basiska miljöer i marken borgar för en hög artrikedom.

Inom området finns en mosse Jordanmossen, en variationsrik barrdominerad skogsmark med allt från lövrika sumpskogar till åsbarrskogar som domineras av tall. Det finns också två mindre ängsytor som hävdats med slåtter de senaste decennierna.

Våtmarker

Jordanmossen som ligger i reservatets nordöstra del är en platåformigt välvd mosse med mindre glesbevuxna delar. Markskiktet domineras av mossor och i mossmattan växer bland annat dvärgbjörk, rosling, tuvull, odon, tranbär, vattenklöver och rundsileshår. Från den västra delen rinner vatten från ett djupt dike fram till mossen. Jordantjärnen avvattnas i Lill-Agen som är en del av sjön Sör-Älgen.

Det finns flera sumpskogar inom reservatet, i norra delen väster om grusvägen gränsar en sumpskog som helt och hållet domineras av glasbjörk mot en rullstensås, och precis i gränsen finns ett djupt dike som avvattnas i Jordantjärnen på östra sidan om Breviksvägen.

På den östra sidan av vägen, söder om mossen finns flera sumpigare partier. I delar av sumpskogen har det bildats mindre gölar som gör att terrängen blir svårframkomlig. I gölarna växer det gott om missne och vattenklöver. Det finns bitvis rikligt med ormbunkar och man kan även hitta ormbär och svarta vinbär som trivs i dessa halvskuggiga och fuktiga miljöer. Här finns även orkidéarten korallrot som är vanlig i den här typen av miljöer om än bara i mindre bestånd. Trädskiktet domineras av gran med varierande inslag av lövträd av olika slag så som asp, rönn, skogsalm och björk.

Skogsmark

I de norra och nordvästra delarna av reservatet kantas sandbarrskogen av rullstensåsar. Trädskiktet här domineras främst av gran med inslag av tall, björk, och rönn, enstaka sälg och skogslönn förkommer också. Uppe på åsryggarna övergår skogen till att domineras av tallar. Fältskiktet domineras av blåbär och rikligt med linnea förekommer. Mosstäcket är tjockt och domineras av husmossa. Kammossa och kvastmossor är också vanliga.

Ängsmark

De två slåtterängarna är belägna i reservatets sydvästra del. Ängsmarken restaurerades för ca 30 år sedan och har sedan dess skötts med slåtter. Den har inte betats av några boskapsdjur i senare tid.

Övrig mark

I de centrala delarna öster om Breviksvägen ligger en övertäckt gammal soptipp som är nästan helt täckt av brännässlor samt de invasiva arterna kanadensiskt gullris och lupiner. Här börjar det dock komma upp en del yngre lövsly.

Jordantippen är inte formellt riskklassad, men Länsstyrelsen bedömer att deponin kan utgöra en stor risk för människors hälsa och miljön. Det ligger troligtvis stora mängder avfall med höga föroreningshalter i deponin.

Den planerade parkeringen till reservatet ligger intill Breviksvägen och utgörs av en gammal upplagsplats. Här växer det ett flertal invasiva växter, däribland parkslide, blomsterlupiner samt kanadensiskt gullris, som också har sällskap av en del hävdgynnade ängsväxter, bland annat backnejlika och prästkrage. Ytan börjar växa igen med lövsly av främst gråal men även enstaka tallplantor finns.

Prioriterade bevarandevärden

Marken utgörs av sandavlagringar från en del av Grythytteåsen. Skogen är därmed till stor del en sandbarrskog som är en nationellt prioriterad skogstyp för skydd. Delar av sandbarrskogen utgörs också av åsbarrskog (Natura 2000-kod 9060) som är en utpekad livsmiljötyp i habitatdirektivet.

Flera signalarter och rödlistade arter av främst lavar, mossor och svampar är funna i området. Ett par exempel är vedtrappmossa *(Crossocalyx hellerianus)* och knärot *(Goodyera repens)* som är knutna till gammal barrskog. Andra arter knutna till äldre barrskog är vedticka (*Fuscoporia viticola)*, grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis)*, långfliksmossa (*Nowellia curvifolia)*, rödfläckig bägarlav (*Cladonia norvegica)*, tunn flarnlav (*Xylopsora friesii)*.

Signalarten långfliksmossa som nästan täcker hela stammen på flera döda träd i området. Foto: Rolf Wedding

Reservatet är förhållandevis artrikt i fråga om fåglar. Smålom (*Gavia stellata*) förekommer regelbundet under häckningsperioden i Jordantjärnen. Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus)* har observerats häcka i området och även mindre hackspett (*Dryobates minor)* och spillkråka (*Dryocopus martius)* har observerats under häckningstid. På Jordanmossen har tofsvipa (*Vanellus vanellus)* noterats häcka år 2025, något som inte noterats på minst 25 år i området. Talltita (*Poecile montanus)* som har höga krav på både strukturer och storleken på sammanhängande skog har observerats i området.

Orkidéarterna fläcknycklar *(Dactylorhiza maculata)*, mossnycklar (*Dactylorhiza majalis)*, korallrot (*Corallorhiza trifida)* och myggblomster (*Hammarbya paludosa)* finns i fuktigare partier i området.

I södra delen av området finns två slåtterytor med förekomst av skyddsvärda och hävdgynnade arter såsom kattfot *(Antennaria dioica)*, smörboll (*Trollius europaeus)*, gullviva (*Primula veris)* och ängsskallra *(Rhinanthus minor)* och den sällsynta fjärilen mindre blåvinge *(Cupido minimus)*. Andra rödlistade fjärilsarter som påträffats i ängsmarken är silverblåvinge, ängsblåvinge, vitfläckig guldvinge, och brunfläckig pärlemorfjäril. En intressant art i den östra slåtterängen är finnklint. Den är frösådd i ängen med frön som härrör från trakten.

Jordan har ett högt friluftsvärde genom att vara den mest nyttjade strövskogen för invånarna och skolklasser i Grythyttan. Där finns redan idag en vandringsled och en mindre lägerplats med eldstad.

Bevarande och stärkande av områdets prioriterade bevarandevärden

Skogsmarken ska i huvudsak utvecklas fritt. Jordanmossen ska bibehållas öppen för att gynna häckande våtmarksfåglar. Det kan innebära att igenväxningsvegetation på myren kan behöva röjas bort. Ängsmarken behöver ha bibehållen hävd för att upprätthålla naturvärdena. Hävden bör i första hand bestå av slåtter men bränning av fjolårsgräs och bete kan vara kompletterande eller alternativa metoder för att upprätthålla hävden. Bete i sandbarrskogen kan vara ett sätt bevara och utveckla skogens naturvärden. Genom bete skapas en mer öppen skogsmiljö som gynnar både insekter och växter. Betet bidrar också till att motverka igenväxning och ökar variationen i vegetationen.

Källor

1. Artportalen, www.artportalen.se, Artdatabanken och Naturvårdsverket.
2. Ekonomiska kartan 1950-tal
3. Geologiska kartor från SGU
4. Häradskartan 1867

Plandel

Reservatet har indelats i följande skötselområden:

1. Skogsmark
    a) Blandskog
    b) Barrskog med viss hävd
    c) Sandbarrskog
2. Ängsmark
    a) Västra ängen
    b) Östra ängen
3. Våtmark
    a) Myr
    b) Sumpskog
4. Öppen mark (parkering)
5. Friluftsliv

Skötselområde 1a, Blandskog (16,9 hektar)

Skötselområdet avgränsas av Breviksvägen i väster och Jordanmossen i öster. Skogen utgörs av en lövrik blandskog med relativt stort inslag av gran. I denna del finns flera mindre sumpskogar med i varierad ålder. Här finns gott om död ved med både liggande och stående döda träd. Den höga luftfuktigheten i området skapar ett gynnsamt klimat för många kryptogamer.

I den centrala delen ligger en gammal övertäckt soptipp som domineras av kanadensiskt gullris och blomsterlupiner men det börjar komma upp yngre lövsly i området.

Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer till exempel vedtrappmossa, grön sköldmossa och knärot. Området ska vara på sikt vara fritt från invasiva arter.

Skötselåtgärder

- Vid behov friställa naturvärdesträd genom fällning eller ringbarkning
- Bekämpning och eller begränsning av utbredning av invasiva arter som kanadensiskt gullris och blomsterlupin
- Om området undersöks och det visar sig att föroreningar sprids från tippen så kan åtgärder komma att krävas för att minska risken för människors hälsa eller miljön. Åtgärder kan vara omfattande och inkludera åtgärder gällande vatten. Eventuella åtgärder kan innebära att naturvärden i området påverkas. Ansvarig tillsynsmyndighet avgör huruvida det blir aktuellt med några åtgärder.
- På grund av denna föroreningsrisk planeras inga anläggningar för friluftslivet i detta skötselområde.

Skötselområde 1b, Barrskog med viss hävd (1,3 hektar)

Mellan ängsytorna växer en luckig talldominerad barrskog med inslag av äldre granar. Skogen saknar spår av kalavverkning, men har bitvis historiskt betats eller plockhuggits. Detta har resulterat i mindre död ved än i en naturskog, men trädkontinuiteten har bestått – något som bekräftas av förekomsten av knärot, en art som är starkt missgynnad av en kalavverkning.

Bevarandemål

En luckig skogsmark med ett glest trädskikt av gamla grova tallar. Väl utvecklade brynmiljöer intill ängsmarken. Arealen åsbarrskog (Natura2000-kod 9060) ska vara minst 1 hektar.

Skötselåtgärder:

- Skogsbete eller betesefterliknande röjningar
- Fällning av högre träd och gallring i brynmiljöer. I brynmiljöerna mot slåtterängarna kan enstaka skuggande träd fällas inåt skogen och gallring av uppkommande träd kan göras för att bibehålla en ljusöppen brynmiljö. Detsamma gäller för högre träd som riskerar att falla i närheten av boningshuset på fastigheten.
- Vid behov friställa naturvärdesträd genom avverkning eller ringbarkning
- Vid behov gynna tallinslaget genom att gallra, röja eller ringbarka gran

Skötselområde 1c, Sandbarrskog (5,6 hektar)

Skogen väster om Breviksvägen är en naturskogsartad barrskog på sandmark. Skogen domineras av gran med varierande inslag av tall. Förekomsten av död ved är förhållandevis liten. Flera stigar finns söder om kraftledningsgatan i

skötselområdet. Inom skötselområdet finns en äldre samfälld väg som delvis sammanfaller med den led som finns i området.

Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter är vedtrappmossa, grön sköldmossa och knärot. Arealen barrnaturskog av livsmiljötypen taiga (kod 9010) är minst 5 hektar.

Skötselåtgärder

- Fri utveckling, området ska i huvudsak lämnas för att utvecklas naturligt utan åtgärder.
- Vid behov friställa naturvärdesträd genom fällning eller ringbarkning.
- Åtgärder för friluftslivet som leder och rastplats ska koncentreras till detta skötselområde.

Skötselområde 1d, Sandbarrskog (0,9 hektar)

Ett litet talldominerat skogsområde som ligger på en tydligt markerad åsbildning längs med vägen.

Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av till exempel insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter är dofttaggsvamp vedtrappmossa och knärot. Arealen barrnaturskog av livsmiljötypen taiga (kod 9010) är minst 0,9 hektar.

Skötselåtgärder

- Fri utveckling, området ska i huvudsak lämnas för att utvecklas naturligt utan åtgärder.
- Vid behov friställa naturvärdesträd genom fällning eller ringbarkning.

Skötselområde 2a, Ängsmark – västra ängen (0,2 hektar)

En mindre ängsyta i sydvästra delen av naturreservatet. En frisk till fuktig ängsmark och skuggiga partier i kantzonerna. Marken är påtagligt mager med tunt jordtäcke. Ängen gränsar till en åsbarrskog i skötselområde 1b, som med fördel

kan betas för ett fortsatt ljusinsläpp på ängsmarken och för ökad möjlighet till spridning av arter mellan andra ängsytor i anslutning till åsbarrskogen.

Bevarandemål

Gräsmark med hävdgynnade arter. Typiska arter av kärlväxter och fjärilar förekommer till exempel gullviva, mandelblom, smörboll och mindre blåvinge. Livsmiljötypen ska vara slåtterängar i låglandet Natura 2000 kod 6510 eller om slåtter inte är möjligt utan området betas silikatgräsmarker Natura 2000-kod 6230).

Skötselåtgärder

- Fagning vid behov under våren.
- Hävdmetoder såsom slåtter, bete och bränning.
- Hävdvila av hela eller delar av ängsmarken kan bli aktuell för att gynna blomning och insektsfauna.
- Vid behov kan en hanteringsfålla för betesdjur placeras i denna ängsmark.
- En informationstavla om ängsmark ska finnas inom detta skötselområde.

Skötselområde 2b Ängsmark – östra ängen (0,7 hektar)

En till övervägande del frisk till fuktig gräsmark med arter som natt och dag, humleblomster, åkervädd, stor blåklocka och rödklöver. Speciellt för detta område är förekomsten av finnklint som är insådd på ängen. I ängen ingår också en lövskogskulle med främst björk och inslag av en. Här finns en mer utpräglad torrängsflora med bland annat kattfot i sydsluttningen ned mot ängen.

Bevarandemål

Gräsmark med hävdgynnade arter. Typiska hävdgynnade arter av kärlväxter förekommer som till exempel smörboll, gullviva, gökärt, prästkrage, och ängsskallra. Livsmiljötypen ska vara slåtterängar i låglandet Natura 2000-kod 6510 eller om slåtter inte är möjligt utan området betas silikatgräsmarker Natura 2000-kod 6230.

Skötselåtgärder

- Fagning vid behov under våren.
- Hävdmetoder såsom slåtter, bete och bränning.
- Hävdvila av hela eller delar av ängsmarken kan bli aktuell för att gynna blomning och insektsfauna.

Skötselområde 3a, Myr och myrsjö (25,3 hektar)

Jordanmossen är i huvudsak ett öppet topogent kärr av fattigkärrtyp som karaktäriseras av arter som pors, skvattram, rosling, tranbär och dvärgbjörk. I fuktiga partier växer vitag. I centrala delen av skötselområdet ligger Jordantjärnen som är en näringsfattig skogstjärn. En kraftledning går igenom området.

Bevarandemål

Våtmarkens hydrologi är ostörd utan några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår. Myren är öppen och busk- eller trädskikt finns endast i liten omfattning. Omgivande laggkärr är intakta. Strukturer som tuvor, strängar, flarkar och flarkgölar finns på myren. Bottenskiktet domineras av vitmossor. Arealen myrar av livsmiljötypen öppna mossar och kärr (Natura 2000-kod 7140) är minst 20 hektar och myrsjö (Natura 2000-kod 3160) är minst 3 hektar.

Skötselåtgärder

- Vid behov friställa naturvärdesträd genom avverkning eller ringbarkning.
- Röjning av igenväxningsvegetation.

Skötselområde 3b, Sumpskog (1,8 hektar)

I reservatets västra del, norr om kraftledningsgatan finns en bit sumpskog som helt domineras av glasbjörk.

Bevarandemål

Sumpskogen domineras av ett äldre bestånd av lövträd och det finns rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier. Området har en så naturlig hydrologi som möjligt.

Skötselåtgärder

- I huvudsak fri utveckling.
- Vid behov avverka eller ringbarka gran som riskerar att konkurrera ut lövbeståndet.

Skötselområde 4, Öppen mark (parkering) (0,4 hektar)

En öppen yta som tidigare nyttjats som upplagsplats för jord mm. Ytan börjar växa igen med gråal och flera invasiva arter såsom parkslide, jättebalsamin och kanadensiskt gullris.

Bevarandemål

Skapa en utvecklingsmark av sandbarrskog på den del som inte ska nyttjas till parkeringsplats eller faunadepå. Parkeringsplatsen finns lättillgänglig för de som vill besöka naturreservatet. I anslutning till parkeringsplatsen finns även en informationstavla.

Skötselåtgärder

- Bekämpning av invasiva arter prioriteras på denna yta.
- Delar av ytan kan utvecklas fritt till skogsmark med intern dynamik.
- Ytan i brynmiljöerna kan användas som faunadepåer.
- Anlägga en parkeringsplats för 5-10 bilar.
- Informationstavla ska sättas upp här.

Friluftsliv

Reservatet ligger drygt 500 meter från Grythyttans tätort och genomkorsas av en väg som gör att det är lättillgängligt. I skogen väster om Breviksvägen finns en mindre rundslinga och en eldplats.

Målklassning

Reservatet har målklass B1 enligt Naturvårdsverkets vägledning målklassning av naturreservat och nationalparker i olika målklasser och fokus. Målklass B1 innebär att huvudfokuset ligger på framkomlighet genom markerade leder och att ta bort hinder. Fokus ligger också på en låg grad av anläggningar som till exempel eldstäder, vindskydd eller liknande. Information ska finnas på Länsstyrelsens hemsida och en relativt enkel naturvägledning finns på en strategisk plats i området. Fokus på byggda anläggningar samt tillsyn prioriteras vid behov.

Jordan är ett tätortsnära område som är lätt att nå med såväl buss, bil, cykel och till fots. Möjlighet till parkering finns. Topografin kan utgöra ett hinder i vissa delar, annars kan både mossen och sandbarrskogen vara tillgängliga för friluftslivet. Jordanmossen är dock inte tänkt att tillgängliggöras för friluftslivet eftersom det finns andra likartade livsmiljötyper som har hög grad av anordningar i närheten. Dessutom finns flera känsliga arter noterade i området, däribland smålom. Ängsväxter kan också påverkas negativt av en ökad tillgänglighet. Det är små ängsmarker med små populationer av ängsväxter som till exempel smörboll

och gullviva som kan vara attraktiva att plocka. På grund av denna risk finns ett förbud att plocka växter i ängsmarkerna.

Delar av området besöks redan idag av bland annat förskolan som ligger i närheten samt andra lokalbor. Det finns befintliga stigslingor och en eldplats. Även om området är relativt litet skapar tillgängligheten rum för goda förutsättningar att ta emot besökare. Eftersom området har ett högt värde för det tätortsnära friluftslivet är möjligheterna för reservatet att bidra till friluftslivet goda.

Bevarandemål

Naturreservatet ska ge allmänheten goda möjligheter att uppleva naturreservatets naturvärden. En väl markerad stigslinga ska finnas i området. En parkeringsplats för 5-10 bilar ska vara lätt tillgänglig. Besökare ska kunna orientera sig och hämta kunskap om reservatet genom aktuell informationstavla.

Skötselåtgärder

- Informationstavlor med karta ska sättas upp enligt skötselplanekartan.
- Tillsyn och underhåll av informationstavlor.
- Leden som är markerad i skötselplanekartan ska markeras ut i fält.
- Leden som är markerad i skötselplanekartan ska hållas öppen genom att ta bort inväxande vegetation som lämnas kvar i reservatet.
- Anlägga i första hand en eldplats vid grillplatsen som är markerad på skötselplanekartan.
- Anlägga vindskydd samt ett vedförråd vid eldplatsen. Detta görs i andra hand baserat på resurser som finns tillgängligt.
- Tillsyn och underhåll av anläggningar.

Övrigt

Förvaltning

Reservatsförvaltare är Länsstyrelsen i Örebro län.

Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

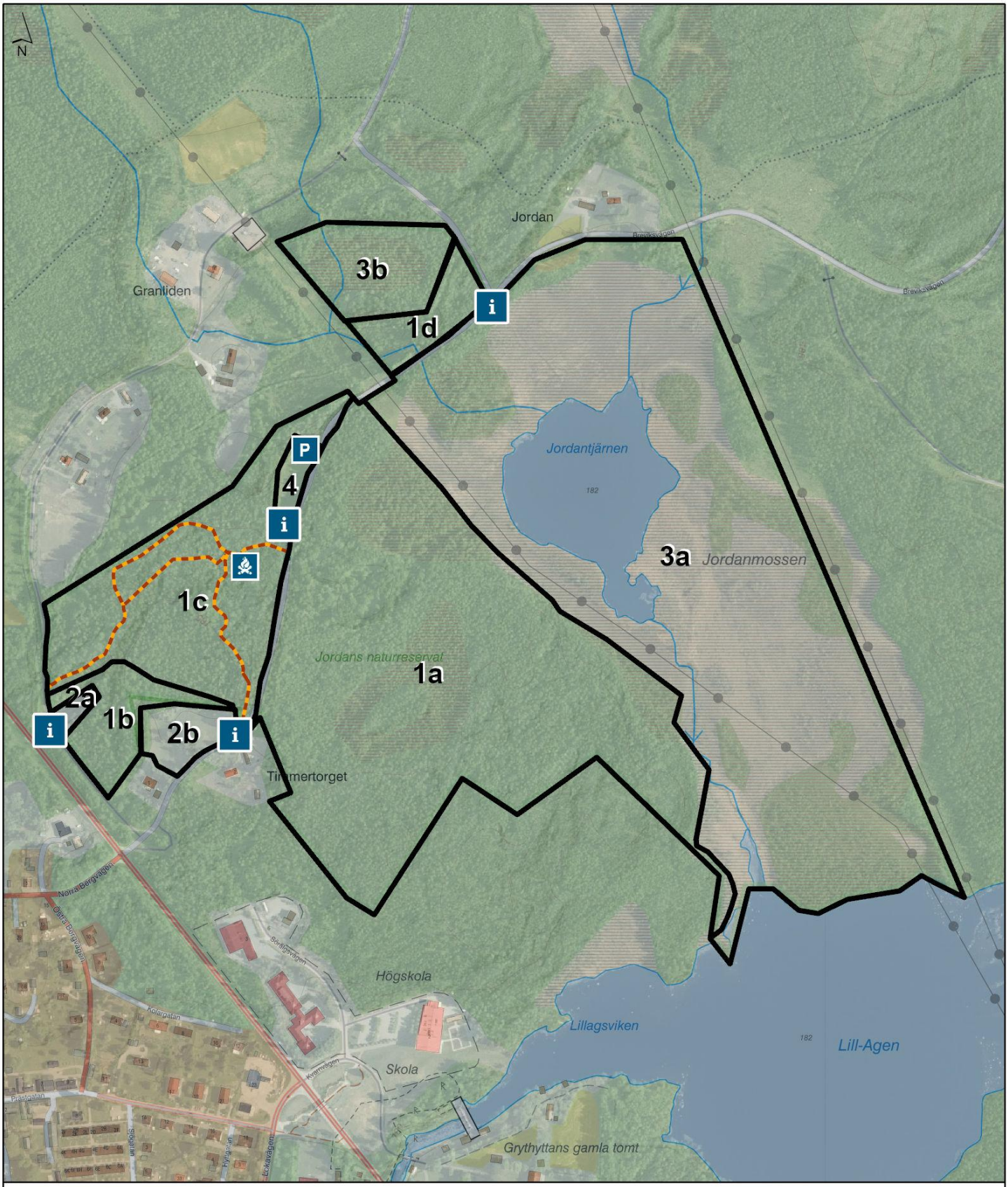
Uppföljningen av bevarandemål och syfte sker inom ramarna för Länsstyrelsens arbete med uppföljning av skyddad natur. Länsstyrelsen har för avsikt att framöver ta fram dokumentet *Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län*.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker. Om mera kostnadskrävande restaureringsåtgärder genomförs i reservatet (över 200 000 SEK) ska dessa följas upp inom länens obligatoriska uppföljning. Ytorna där åtgärderna genomförts ska följas upp separat så att åtgärdens effekter kan mätas.

Uppföljning av friluftsliv

Uppföljningen av friluftsliv kommer att ske enligt *Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län*.

Skötselplanekarta för naturreservatet

Jordan

Hällefors kommun
Beslutsdatum 2026-11-11
Dnr: 334-2026

Skötselområden

P Parkering

Grillplats

i Information

Led

0 100 200 m

© Lantmäteriet
© Länsstyrelsen i Örebro län

Länsstyrelsen Örebro län